

Protokół posiedzenia plenarnego
Komitetu Badań Czwartorzędu PAN,
które odbyło się w dniu 22 kwietnia 2010 r.

W posiedzeniu udział wzięli członkowie Komitetu: Prof. dr hab. L. Andrzejewski, Prof. dr hab. R.K. Borówka, Doc. dr hab. A. Ber, Dr hab. D. Czepińska-Kamińska, Dr hab. ST. Fedorowicz prof. UG, prof. PAP, Prof. dr hab. M. Łanczont, Dr hab. inż. M. Krapiec prof. AGH, Dr hab. M. Kupryjanowicz, Prof. dr hab. T. Madeyska, Prof. dr hab. L. Marks, Prof. dr hab. B. Nowaczyk, Doc. Dr ha.b. D. Nalepka, Dr I. Pidek, Dr M. Roman, Prof. dr hab. K. Szeroczyńska, Prof. hab. T. Zieliński.

*Nieobecność usprawiedliwili: Prof. dr hab. inż. S.W. Alexandrowicz, Prof. dr hab. T. Goslar, Dr hab. W. Florek Prof. dr hab. K. Klimek, Prof. dr hab. L. Lindner, Dr hab. P. Migoń, Prof. dr hab. J.E. Mojski, Prof. dr hab. A. Nadachowski, Prof. dr hab. Pazdur, Prof. dr hab. W. Stankowski, Prof. dr hab. L. Starkel, Dr hab. A. Tatur, Prof. dr hab. P. Valde-Nowak, Prof. dr hab. A. Witkowski, , Prof. dr hab. W. Zuchiewicz,
Zaproszeni goście: Dr Mariusz Lamentowicz*

Porządek obrad

1. Otwarcie posiedzenia, przyjęcie porządku obrad i protokołu poprzedniego posiedzenia.
2. „*Holoceniński rozwój strefy brzegowej Bałtyku w obszarze ujściowym Odry w świetle badań interdyscyplinarnych*” – referują: prof. dr hab. Ryszard Borówka, prof. dr hab. Andrzej Witkowski
3. Niektóre aspekty Climategate – referuje prof. dr hab. Leszek Marks
4. Działalność Redakcji *Studia Quaternaria* - plan wydawniczy na rok 2010, referuje sekretarz Redakcji dr Mariusz Lamentowicz
5. Plan pracy KBCz na rok 2010, informacje o planach i posiedzeniach Komisji i Zespołu.
6. Sprawy bieżące, komunikaty i wolne wnioski.

Ad. 1

Przewodniczący KBCz prof. L. Marks otworzył posiedzenie plenarne oraz zapytał zebranych czy akceptują protokół poprzedniego posiedzenia.

Obecni na posiedzeniu członkowie zaakceptowali protokół z ostatniego posiedzenia.

Ad. 2

Referat pt.: „*Holoceniński rozwój strefy brzegowej Bałtyku w obszarze ujściowym Odry w świetle badań interdyscyplinarnych*” zreferował profesor dr hab. Ryszard Borówka.

Po wygłoszonym referacie w dyskusji udział wzięli Prof. dr hab. T. Madeyska, Prof. dr hab. K. Szeroczyńska, Prof. dr hab. L. Andrzejewski, oraz Prof. dr hab. L. Marks.

Prof. T. Madeyska, zapytała, czy do analizy izotopowej został wykorzystany jeden gatunek małży czy też więcej. W odpowiedzi profesor Borówka poinformował, że analiza izotopowa została wykonana dla muszli gat. *Cardium*, i że tę analizę należy wykonywać jedynie na muszlach fauny morskiej oraz podkreślił istotne znaczenie datowania jednego gatunku.

Kolejne pytanie zadała prof. K. Szeroczyńska, które dotyczyło liczby datowań osadów lagunowych i skąd uzyskano tak dużą liczbę datowań? W odpowiedzi referent przedstawił paleogeografię obszaru Doliny Dolnej Odry i poinformował, że w okresie borealnym znajdowało się tam torfowisko, które zostało porozcinane przez rzekę, a kopalne koryta są dobrze widoczne w obecnej topografii terenu.

Prof. L. Andrzejewski zadał pytanie dotyczące krzywej regionalnej wahań wód poziomu Bałtyku i jak uzyskane wyniki mają się do innych uzyskanych z pobrzeża Bałtyku. Referent zaznaczył, iż projekt badawczy jest jeszcze w trakcie realizacji i niezbędne są dalsze badania. Na dzień dzisiejszy widoczne różnice na poszczególnych odcinkach pobrzeża, „transgresja Trzebiatowska” miała miejsce o tysiąc lat wcześniej. Jeśli chodzi o tempo transgresji było ono bardzo szybkie a nawet katastrofalne.

Następnie w dyskusji głos zabrał prof. L. Marks zadając pytanie, dotyczące otrzymanych dat C-14 z Zalewu Szczecińskiego. Daty C-14, uzyskane z osadów Zatoki Pomorskiej, sięgają około 14 tysięcy lat, a na prezentowanym terenie badań są starsze i jak można to wytłumaczyć? Referent odpowiadając stwierdził, iż osady znajdujące się w okolicach Gryfina zostały datowane na około 13-14 tysięcy lat. W Zatoce Pomorskiej mogły istnieć izolowane zbiorniki wodne (jeziorka), w których dochodziło do gromadzenia się osadów bagiennych oraz limnicznych. Profesor L. Marks poruszył także problem zasięgu lądolodu oraz zwrócił uwagę, iż zasięgi lądolodu zgodne z dzisiejszą linią Bałtyku należy zweryfikować.

Jako ostatnia w dyskusji głos zabrała prof. K. Szeroczyńska pytając, co należałoby zrobić aby zahamować zanieczyszczanie zatoki. Profesor R. Borówka odpowiadając na pytanie zaznaczył, że zanieczyszczenia kumulują się w południowo-zachodniej części zatoki, w znajdujących się tam osadach drobnoziarnistych i że istnieją pomysły, aby usunąć te osady z dna zatoki. Nadmienił, że chyba celowym jest nieingerowanie w osady. Najnowsze wyniki dowodzą, że ilość zanieczyszczeń w zatoce maleje. W osadach odkładających się obecnie obserwuje się znacznie mniejszą zawartość metali ciężkich niż w odłożonych wcześniej.

Ad. 3

Profesor L. Marks zaprezentował niektóre aspekty związane z koncepcją współczesnego ocieplenia spowodowanego przez emisję gazów cieplarnianych, a w szczególności dwutlenku węgla w wyniku spalania paliw kopalnych przez człowieka. Przedstawił krytyczną analizę metodyki badań, w której w sposób wybiórczy, a niekiedy tendencyjny dobierane są dane służące do udowodnienia tezy ocieplenia globalnego. Wymienił zasadnicze mankamenty danych wykorzystywanych do modeli klimatycznych m.in. błędy związane z pierwotnymi pomiarami temperatury, drastyczną redukcję liczby stacji pomiarowych w klimatycznych bazach danych, subiektywną weryfikację (homogenizację) danych pierwotnych i nieuwzględnianie efektu tzw. „miejskiej wyspy ciepła”. Przedstawił również fałszywość krzywej temperatury globalnej w ostatnim tysiącleciu (tzw. „kija hokejowego”), opublikowanej przez Michaela Manna w *Nature* w 1998 roku i będącej motywem przewodnim 3. Raportu IPCC (2001), w którym wzrost średniej temperatury globalnej powiązano bezdyskusyjnie i w całości z działalnością człowieka.

Po wygłoszonych referacie głos w dyskusji zabrali: Doc. D. Nalepka, prof. K. Szeroczyńska, prof. M. Krąpiec oraz prof. M. Łanczont.

Doc. D. Nalepka zapytała się czy profesor L. Marks przewiduje opublikowanie informacji na ten temat np. w Przeglądzie Geologicznym? Referent odpowiedział, iż przygotowywana jest wspólnie z prof. A. Żelaźniewiczem ekspertyza dla komisji sejmowej dotycząca omawianych kwestii.

Prof. K. Szeroczyńska zaproponowała aby załączyć prezentację prof. M. Marksa na stronę internetową Komitetu Badań Czwartorzędu. Jako kolejny w dyskusji głos zabrał prof. M. Krąpiec zwracając uwagę na redukcję liczby stacji Światowej Organizacji Meteorologicznej do 1113, gdyż taka liczba jest wystarczająca do budowania wiarygodnej prognozy pogody. Następnie poruszył kwestię zmniejszenia szerokości przyrostów rocznych w pniach drzew w latach 90-tych.

Prof. M. Łanczont zwróciła również uwagę na kwestię manipulacji danymi poprzez likwidację stacji pomiarowych.

Ad.4

Przewodniczący KBCz poprosił, zaproszonego na posiedzenie gościa, sekretarza *Studia Quaternaria* dr Mariusza Lamentowicza o przedstawienie zebranych członkom Komitetu sytuacji czasopisma. Dr M. Lamentowicz poinformował o stanie aktualnym i prognozach

wydawniczych SQ. Zwrócił uwagę na poziom recenzji i czas otrzymywania opinii od recenzentów. Podkreślił, że należy te kwestie koniecznie poprawić, jak również podjąć kroki, aby do SQ wpływała większa liczba manuskryptów i zaproponował drukowanie z niektórych konferencji materiałów pokonferencyjnych. Dr M. Lamentowicz przedstawił możliwości promocji czasopisma wydawanego przez KBCz. Wydawnictwo Versita, z którym już zostały podjęte rozmowy, tworzy bazę danych systemu i zaproponowało KBCz aby Studia Quaternaria weszły w zakres ich działalności. W systemie internetowym dostępne będzie wydanie elektroniczne, co powinno się przyczynić się do zwiększenia popularyzacji czasopisma. Przez 5 kolejnych lat czasopismo byłoby umieszczane bezpłatnie na stronach internetowych, dzięki dofinansowaniom z Unii Europejskiej. Dr M. Lamentowicz zaznaczył, jak bardzo istotna jest obecnie promocja i marketing czasopisma SQ.

W dyskusji udział wzięli: prof. K. Szeroczyńska, doc. D. Nalepka, prof. M. Krąpiec. Prof. K. Szeroczyńska zadała pytanie, czy wydawnictwo posiada system automatycznego składania artykułów oraz jakie istnieją szanse na dotacje wydawnicze. Dr M. Lamentowicz odpowiedział, iż możliwe jest utworzenie takiego systemu i otrzymanie dotacji.

Doc. D. Nalepka zaproponowała konsultacje z Geochronologią, natomiast prof. M. Krąpiec zasugerował, zachęcenia wysokiej klasy naukowców do napisania kilku artykułów do SQ, które często byłyby cytowane i w ten sposób zwiększyłaby się możliwość wprowadzenia SQ na listę filadelfijską.

Po dyskusji odbyło się głosowanie nad współpracą z Versita. Jednogłośnie poparto wniosek.

Ad. 5 Plan pracy KBCz na rok 2010, informacje o planach i posiedzeniach Komisji i Zespołu.

Doc. dr hab. A. Ber przedstawił plany konferencji na rok 2010.

Komisja Stratygrafii planuje wziąć udział w organizacji XVII Konferencji "Stratygrafia plejstocenu Polski" w Jeziorowskich nad jeziorem Gołdapiwo w terminie 6-10.09.2010.

Poinformował zebranych, że prace na tzw. „zieloną książeczką”, a w szczególności nad metodami badań zostały prawie ukończone, komisja czeka tylko na uzupełnienia prof. A. Nadachowskiego.

Prof. M. Łamczont poinformowała, że cyklicznie odbędą warsztaty terenowe Komisji Lessu – pt. Zlodowacenia plejstocenijskie u podnóża Karpat Ukraińskich, w dniach 1-6 maja 2010r.

Prof. M. Kupryjanowicz i Doc. D. Nalepka poinformowały o planach spotkań paleobotanicznych i że w ramach działalności Komisji Stratygrafii odbędzie się sesja terenowa – „Eemska, wistuliańska i holocenijska historia roślinności Wysoczyzny

Białostockiej”. Prof. K. Szeroczyńska poinformowała, że 2010 w roku planowanych jest kilka konferencji pod auspicjami KBCz, m.in. 44 Symposium Speleologiczne, II konferencja – Zastosowanie badań multidyscyplinarnych oraz międzynarodowe warsztaty – Paleoenvironmental changes on the basis of microfauna remains.

Ad. 6

Doc. A. Ber przypomniał o zbliżającym się jubileuszu prof. S. Żurka, a także zadał pytanie odnośnie tego, czy członkowie Komitetu Badań Czwartorzędu mogą występować z życzeniami do Jubilata jako KBCz. Czy w takich sytuacjach komitet może delegować osoby na uroczystości jubileuszowe?

Protokółowały:

dr Edyta Zawisza i Joanna Stańczak